

Dramaturgická knížečka

průvodce po dramaturgii VLK Oikos 2014

Dramaturgie. Co je to?

Dramaturgie. Jedno slovo, které udává tón celému kurzu. Není možná všemocná, ale určuje mnoho. Stará se, aby kurz byl provázaným prožitkem, násobí dopad hlavní myšlenky, drží vše pohromadě a pomáhá předat myšlenky a podněty, které by se jinak předávaly steží.

Podívejme se společně na dramaturgii našeho Oikosu, snad vám pomůže zpětně ještě mnohé osvětlit a představit si, jak lze kouzlit i bez hůlky.

Pod dramaturgií se schovávají především **dva divy** - tím prvním je samotné **poskládání programů** na kurzu (akci) jako takové tak, aby se téma co nejvíce využilo. A tím druhým je právě ono **téma**, jakási *vize akce*.

Oikos je týmový kurz a letos byl **tým** i tématem kurzu; ale zdaleka ne vždy tomu tak bylo (*loni bylo třeba téma odpovědnost*).

Na téma se váže konkrétní **symbolický rámec**; **červená niť**, která se proplétá celým dějem - od úvodních dopisů, přes legendy her, prostory a kostýmy, v kterých se pohybujeme, až po rituály.

Obě části dramaturgie jsou tak trochu věda - poskládat správně programy není snadné; je třeba citu jak před akcí, tak i během ní - a být připraven na případné změny (především u větších a náročnějších programů).

Červená niť by měla odpovídat tématu, které akce přináší.

TÉMA. CO S NÍM?

Jako téma jsme si zvolili **tým**.

Ale samotné téma nestačí. Je to stejné jako s plánováním; pokud chcete dojít k cíli většímu, potřebujete mít i cíle menší, které vás tam dovedou.

Je proto zapotřebí si téma vzít a rozštěpit ho. Tým je hodně široký pojem. Podívejte se na protilehlé straně, co se pod ním vše může skrývat.

Tyto nápady bylo pak potřeba dát dohromady do větších celků, ideálně tak, aby nám vyšlo podtéma na každý den. Propojili jsme tedy nápady z brainstormingu:

- **jednotlivec** - role jednotlivce v týmu, zodpovědnost vůči týmu, rovnocennost, individuální přístup, motivace jednotlivce, proč to dělá, život mimo oddíl, zastupitelnost
- **spolupráce** - systém, fungování týmu, soutěžení, role v týmu, porady, noví členové
- **společenství** - kamarádství, vztahy v týmu, pospolitost, život mimo oddíl, důvěra, porozumění, motivace
- **sdílená vize** - smysl, skrytá agenda, motivace
- **komunikace** - autorita, porady, role v týmu, nedorozumění, pravidla
- **konflikty** - osobní - dává a bere, týmový - autorita, dva kohouti na jednom smetišti, priority (jiné týmy), manipulace s ostatními, seberalizace / povinnosti
- **cesta týmu** - udržitelnost, motivace, nástupci, život mimo oddíl, následky

komunikace

černý

vize

porozumění

oddlivový

týmu

vývoj
skrytá

společensství

nástupci
fungování

další

sdílení

problémů

kamarádství

zodpovědnost

soutěžení

spolupřáci

nová
čci
pasážer

závazek

autorita

zvládnání

system

důvěra

pravidla

agenda

jednotlivec

role

porady

motivace

udržitelnost

důsledky

chování

versus

rovnocennost
pospolitost

- **příležitost** - k sebepoznání, se-berozvoji, seberealizace, poznání ostatních, sebereflexe, úhled pohledu na účast na vedení, vede k lepší motivaci (?)

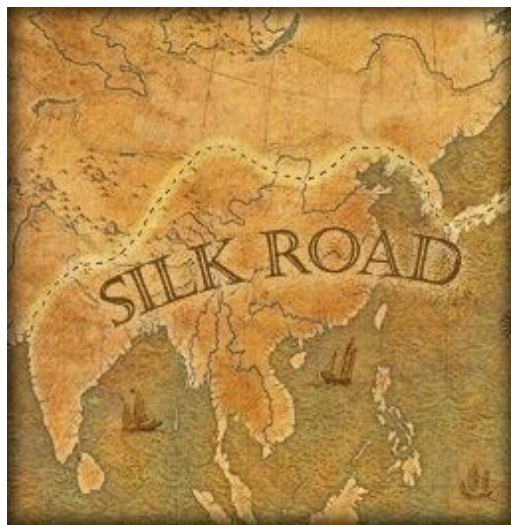
VRCHOLY KURZU. O CO JDE?

Další část bylo napasování podtémat na jednotlivé dny. Tady, zcela narovinu, je to trochu těžká práce. U vůdcovského kurzu, který není prioritně zážitkový, ale vzdělávací, se musí ustupovat, aby dávaly programy smysl za sebou, časově se vykryly, rovnoměrně se rozložily požadavky na instruktory a podobně.

Přesto, stěžejní je si ještě před tvorbou harmonogramu akce vytvořit přehled vrcholů kurzu (*připomínáme, že letní běh trval od pátečního večera do odpoledne druhé neděle*):

- **první den** - první vrchol společenství (*dlouho jsme se neviděli, chceme být spolu*)
- **poslední večer** - druhý vrchol společenství (*bylo to fajn a dlouho se neuvidíme*)
- **třetí den kurzu** - krize, únava
- **výlet** - vrchol individuální a fyzický
- **středa** (uprostřed kurzu) - týmový vrchol (*uvědomění si pospolitosti týmu*)
- **čtvrtek - pátek** - vrchol duchovní (*přemýšlení o sobě*)

S těmito vrcholy jsme připravovali harmonogram - hlídali jsme si, aby se nám třeba nestalo, že bude silný duchovní zážitek těsně před odjezdem,

nebo že dáme duševní i fyzický vrchol do jednoho dne. Zkrátka, poslední noc kurzu (tady je to dobře vidět) nemůžete bloudit po svých týmech kdesi v lese, protože chceme být všichni spolu.

Jakmile jsme měli vytvořený harmonogram, mohli jsme začít přiřazovat ke dnům jednotlivá podtémata. Ta odpovídala stěžejním programům toho či onoho dne.

SYMBOLICKÝ RÁMEC. K ČEMU JE?

Na téma tým jsme vymýšleli vhodný symbolický rámeček. Měli jsme tu *cestu ze sibiře, budování železnice nebo Děti z Bullerbynu*. K tématu tým nám ale nejvíce nosné přijdou příběhy putování či expedic; měli jsme v zásobě i *cestu na severní/jižní pól* či knihu *Milion od Marca Pola*.

Nakonec jsme vybrali **putování po Hedvábné stezce**. Skupina, která se nezná, spolu tráví dlouhou pouť plnou sebepřekonání a objevování, společně,

stejným směrem, ale s trochu jiným cílem. Navíc nás lákala i vizuální stránka Hedvábné stezky, stejně jako ono pradávné období.

Niť nevolíme tedy jen pouze toho, co odpovídá tématu a pomáhá naplňovat cíle, ale i podle toho, jak se nám s ním bude pracovat a jak moc nás bude bavit. O tom, že musí bavit i vás (*popř. děti*), netřeba ani psát.

Je důležité si uvědomit, že čím je nám téma nitě vzdálenější, tím složitější pro nás bude jeho zpracování - obzvláště u dětí je dobré pamatovat na to, že symbolický rámec není omáčkou, ale že i vzdělává a přináší poznatky dětem i vedoucím.

Vybíráme tedy i podle **morálního poselství** (*je příběh, kde se všichni navzájem vraždí, tím pravým?*). V neposlední řadě je dobré mít na paměti, že symbolickým rámcem nemusí být jen příběh, ale i prostředí (*třeba zahrada, kde každý z nás večer co večer něco sází, stříhá, objevuje*). Prostředí, které je mnohem abstraktnější než příběh, ale volíme především pro starší.

Červená niť se táhne celým kurzem. Neobjevuje se jen uměle v ten a v ten čas; protíná se časem i prostorem, je tu neustále, i když je někdy patrnější než-li jindy.

Přesto jsou chvíle, kdy se nitě naschvál pouštíme a bereme jinou - žlutou, modrou nebo třeba bílou. Dobře tak programy od sebe oddělíme. Stejně tak se symbolického rámce pouštíme i ve chvíli, kdy nám jde o něco, co by každý měl zvládat i bez další motivace (*mýt nadobí se prostě musí*).

Je důležité si ale uvědomit, že skauting jako takový už sám o sobě symbolickým rámcem je - nástupy, vlajky, hymny, družiny, kroje a šátky, odznaky a nášivky, oslovení, táboření a vše ostatní je tím základním symbolickým rámcem, tou zlatou nití, která vše protíná.

Symbolický rámec, nebo-li červená niť, je tedy prostředkem, který účastníky motivuje, rozvíjí je (*i po stránce znalostní*) a udává tón celé akce.

Pokusíme se vám vše ukázat na příkladech letošního putování po Hedvábné stezce. *Inspirativní pouť!*

Rituály

Nedílnou součástí kurzu byly rituály - ranní i večerní.

Během ranních rituálů jsme si četli, pokaždé jinak, úryvky. Psali je různí lidé - obchodníci, průvodci, dokonce došlo i na rozmluvu němých tváří. Úryvky odpovídali tématům dne, které jsme určili na základě zásadních programů toho dne, dějové linky příběhu i samotného tématu tým. Více bude patrné z jednotlivých textů.

Večerní rituály jsou sdílecí - během nich si uvědomujeme, co jsme za ten den na naší cestě zažili a co zažili jiní. Abychom ale vše nezapomněli, píšeme si z každého dne zážitky i na svou lunktu. Ty si pak na konci odvažujeme a odvážíme domů jako připomínku dnů prožitých na kurzu.

Prostředí

Na tábořišti jsme vytvořili i oázu - prostor pro odpočinek plný knih, hedvábných šál a dalšího orientální zboží. Součástí byly i lunkty, tibetské vlaječky, plné našich zážitků a vzpomínek, které den co den přibývali na šňůrách okolo.

Krom toho zde byly uskladněny i naše keramické mističky, kterými jsme si svítili během sdílení našich zážitků z cest nebo se zde odehrál orientální bazar, kde jsme výměnou získali hedvábí.

Zápletka. Proč jsme vyrazili na cestu?

Sotva jsme vystoupili z vlaku, uvanení z mnoha netradičních úkolů v Kolíně, setkali jsme se tváří v tvář s poslem. Byl vyslán samotným papežem pro nové roucho Svatého otce, které měl získat od opata Františka v snad již nedalekém klášteře v Zásmukách. Protože byl ale i se svou družinou přepaden, požádal nás, abychom v klášteře roucho pro papeže opatřili my.

To jsme ale netušili, že ctihodný opat František už hedvábí na výrobu roucha nemá, a že jedinou cestou bude podniknout v létě dlouhou a nebezpečnou výpravu skrze Asii po cestě dnes nazývané Hedvábnou stezkou a onu látku dopravit zpět. Originál textu se dochoval pouze uvnitř kroniky zásmuckého klášteřa.

Pátek, den první

přístav Bejrút

V pátek jsme dorazili na tábořiště a přespávali po skupinkách. Večer jsme si tvořili hliněné mističky, které nás pak provázely co večerní rituál.

V úryvku, který píše jeden z členů karavany, se mísí vše nové - nové prostředí, neznámé zvyky, cizí lidé.

Dopluli jsme. Po několika náročných týdnech strávených v kajutě lodi zmítané vlnami a mořskými bouřemi jsme dorazili do přístavu v Bejrútu. O zemi libanonské jsme při mši svaté slyšeli mnohokrát, přesto je to země tak odlišná od naší, že si to lze stěží představit z pouhého vyprávění.

Široko daleko od hlavního města rozléhají se pustiny, jedinými stromy jsou nízké ovšem velice staré olivovníky a osli a kozy spásají všechny drobné trsy trávy, které naleznou.

Za městem se vytahují do výše skalnaté hory, které vypadají jako cesty do božího království zdobené zelenými koberci nízkých keřů. Jako špičky našich kostelů, výše než jakákoli jiná stavba, ční k nebi podivné oválné věže s ochozem pod špičatou střechou. Říkají jim minarety a jejich počet jen v Bejrútu by vydal na drobný les. Pětkrát denně se z nich ozývá zpěv muezzinů, kteří mocnými a zvučnými hlasy svolávají všechny k modlitbám. Věřící tak poklekají na zem, ať jsou kdekoliv, a čelem k městu

Mekka a k posvátnému černému kameni padlému z nebes pronáší modlitby ke svému bohu Alláhovi. Minarety se často tyčí nad stavbou zvanou mešita, která je místem hromadného modlení a shromažďování muslimů, jak si zdejší věřící říkají.

Vstup do mešity ovšem není dovolen všem a musí mu předcházet důkladná očista. Ženy do mešity nesmějí.

K ženám se tu vůbec chovají odlišně než u nás. Každá žena musí chodit zahalena od hlavy až po paty, tak je psáno v Koránu, muslimské knize zjevení. Musí střežit to, co má zůstat skryté, pakliže se nechová způsobně podle svaté knihy, bude bita, pronásledována,

ukamenována.

Kapitán naší lodi nám vyprávěl, že ženy v těchto zemích musí být poslušné mužů, svých otců a manželů, nesmí jednat bez jejich svolení. Vyprávěl také, že muži zde na cizí ženy pohlížejí opovržlivě, proto jsem si před vstupem na souš zahalila své vlasy do šátku a nevzdalovala se od svého manžela, dalšího člena naší výpravy pro vzácné hedvábí.

Jsem vděčná, že jsme křesťané a že jsem tak jedinou ženou svého muže, tady v Libanonu mohou mít muži ženy, Korán jim to dovoluje.

Město je rušné a plné lidí, v ulicích stojí pojízdné stánky, u kterých kováři kují měděné nádoby, ševci šijí kožené boty nebo obchodníci prodávají převeliké množství různě barevného koření, z jehož vůní až hlava bolí.

Kari, šafrán nebo koriandr jsou pro nás úplně nové, netušíme, jak s nimi vařit, ale jejich vůně nám učarovaly. Smlouvaví a hlasití obchodníci nám v bazarech nabízejí ručně tkané barevné koberce a také veliké barevné šátky. Ze vší té palety barev oči přechází! Vzácně nám nabízeli černý nasládle vonící hořký nápoj, kterému říkali káve. Byl silný, trochu hořký, jakoby v něm byla zrnka písku. Odmítnout jsme ovšem nesměli, to by pro muslimy bylo nezdvořilé.

Stejně jako jsou zdejší obyvatelé nezvyklí a zvláštní pro nás, jsme i my nezvyklí a zvláštní pro ně. V naší výpravě máme všichni světlou kůži, někteří

z nás mají dokonce plavé vlasy. Místní jsou všichni tmaví od slunce, které zde nepřestává pálit a vysušuje tak celou zemi, všichni mají také tmavé vlasy a oči jako uhlíky. Nosí barevné oblečení, volné kalhoty, muži nosí oděv podobný našim dlouhým košelám a na hlavách mají turbany proti slunci. V ulicích pobíhají děti, ukazují na nás prsty a vykřikují něco v řeči, které nerozumíme.

Bylo toho mnoho k vidění, tolik nových vůní a barev, nových řečí, pachů, přístav Bejrút jakoby ovládal chaos, ve kterém se místní dokonale vyznají. My ale musíme vyrazit k místu, kde si dalšího dne ráno vybereme své velbloudy na dalekou cestu na východ.

Budeme se učit jezdit a správně chovat k tomuto podivnému zvířeti, které má na zádech hrby plné vody a neustále přežvykuje.

Sobota, den druhý

Bagdád

V sobotu se vše rozběhlo. Po “východu” velkou hrou na velbloudy, hodnocením výchovného bombónku, přípravou dřeva, stěžejní Vizí oddílu (s německými turisty), pozorováním, metodikou her, běhu s Forristem a účastnickými ateliéry.

Jako téma jsme, s ohledem na stěžejní program Vize oddílu, zvolili

Sdílenou vizi. Máme tu konflikt motivační k cestě; každý to své děláme možná z jiných důvodů. Je třeba vědět, jaké ty důvody vlastně jsou, kam a proč tam jdeme. Úryvek je od najatého průvodce.

Jmenuji se Samir. V naší řeči znamená mé jméno společník při večerních hovorech. Snad proto a také díky tomu, že dovedu překládat z jiných jazyků, jsem byl požádán, abych do deníku karavany zapsal něco o prvních společných dnech putování z Bejrútu do Bagdádu.

V karavaně putuje kolem sta velbloudů, asi polovina z nich veze cestující, ten zbytek má na zádech náklad. Velbloudi nesou zásobu slámy, vody a jídla pro putování v nehostinných krajinách a také pro případ, že bychom kvůli vražednému větru zvanému samum nedokázali dojít do oáz, které na naší cestě leží. Putování s velbloudí karavanou Není snadné, slunce praží po celý den a je těžké snažit se postupovat ve stínu, kterého je na poušti pomálu. Zkušené beduíni se při cestě orientují podle stínů, které vrhají velbloudí uši.

Jsou tak schopní přesně určit, kudy kráčet, také po všech těch letech putování znají všechny kouty pouštní krajiny.

Od Bejrútu s námi putuje asi padesát členů karavany. Občas se někdo přidá na krátkou pouť od bazaru k bazaru, aby mohl prodat vzácné vonné oleje či barviva a nehrozilo mu nebezpečí přepadení pouštními lapky.

Tato výprava po stezce je ovšem něčím jiná, než všechny předchozí, které jsem podstoupil. Velká část putujících jsou křesťané ze vzdálených zemí za mořem, kteří míří až na konec stezky, do Země draka, kde chtějí sehnat vzácnou hedvábnou tkaninu pro svého zástupce Boha na zemi. Říkají mu papež a jejich oddanost k němu se rovná naší oddanosti Alláhovi.

Všichni mají bílou kůži, někteří mají i plavé vlasy, cestuje s nimi dokonce i několik žen. Putuje s nimi jejich vlastní duchovní, který pronáší modlitby ne tolik odlišné od našich. Jejich pravidelnost je mi ale záhadou, stejně tak to, že při modlení nepoklekají a nepadají čelem k zemi, pouze sepnou ruce a skloní hlavy. Jeho posláním na této pouti je ochraňování všech členů karavany a modlení se za zdárnou cestu tam i zpět. Je vzorem, oporou a jistotou pro všechny putující křesťany, tak dlouho, jak vydrží on, vydrží i ostatní a budou věřit, že společně dosáhnou svého cíle.

Celou karavanu ovšem skutečně řídí velitel Azzam, to znamená odhodlaný a rozhodnutý. Putuje s karavanami již dlouhá léta, zná každý úsek cesty a pro mne je ctí kráčet po jeho boku.

Křesťané se domnívají, že to dělá proto, že mu putující vždy bohatě za jeho služby zaplatí. Pravdou je, že Azzam je pouštní člověk, kočovný beduín, pro kterého je poušť domovem a péče o jeho zvířata jediným smyslem bytí.

Nemá rodinu, kterou by musel penězi zaopatřit a sám ke svému životu nepotřebuje více než stravu a trochu oblečení. Putování z Libanonu až do Země draka a zpět několik let a stále znovu je spolu s modlením jedinou náplní jeho života a Azzam je tak spokojen.

Velitel Azzam není jediným beduínem, který s karavanou kráčí, je ale bezesporu ze všech nejzkušenější. Ostatní průvodci pomáhají s péčí o zvířata a také o putující, sledují zem kvůli nebezpečným plazům a škorpiónům, kteří by mohli ublížit zvířatům, a pomáhají veliteli s rozhodnutím, kterým směrem je nejlepší se vydat.

Cestovatel, kterého jsem si dobře zapamatoval je jeden křesťan, obchodník. Při každém zastavení u bazaru obchází stánky, prohlíží si pro něj neznámé zboží a v očích má radost a chťič. Jednoho večera se chvástal, že po této veliké cestě se z něj v jeho rodné zemi stane veliký obchodník s cizokrajným zbožím. Jako by jej netížilo náročné a dlouhé cestování, jako kdyby neměl strach z nebezpečí, která nás na cestě mohou potkat, jako by mu ani nešlo o to vzácné hedvábí, o kterém všichni křesťané mluví s tak velikou úctou.

Křesťané s sebou vezou také léčitele. Slyšel jsem, že se při plavbě na lodi potýkal s něčím, čemu říkal moř-

ská nemoc. Touto záhadnou chorobou prý ochořeli všichni členové výpravy, bylo jim tak špatně, že nemohli chodit po vlastních nohou. Léčitel si od návštěvy cizích zemí slibuje nové objevy, nové léčitelské metody a cizokrajné byliny, které by mohly pomoci léčit záhadné nemoci. Někteří jiní členové výpravy s ním ale nesouhlasí a říkají, že je to šarlatánství a že u nich doma to nikdo nebude chtít zkoušet. Lidé jsou tak nedůvěřiví!

Máme v karavaně ještě mnoho dalších křesťanů, oddaných tomu papežovi a odhodlaných získat pro něj hedvábную látku, i kdyby za ni měli položit vlastní život. Musí pro ně být opravdu důležitým člověkem, když byli ochotni vydat se kvůli němu na pouť, která trvá několik dlouhých let a vede kraji, do kterých už se skoro jistě nikdy znovu nepodívají.

A přesto jsou i mezi nimi lidé, kteří o hedvábí nestojí, tací, kterým jde o vlastní prospěch, anebo tací, kteří chtějí zlepšit celý svět. Pro mne jako průvodce a pro všechny beduíny, kteří nás na cestě provázejí, je nejdůležitější, abychom dlouhou pouť přežili, abychom se vyhnuli lupičům a pouštním vrahům.

Abychom ztratili co nejméně zvířat, měli každý den co jíst a pít a abychom se ve zdraví zase vrátili zpět do Libanonu. Křesťané možná mají své poslání, ale neměli by zapomínat na to, že aby je splnili, musí přežít a vrátit se domů.

Neděle, den třetí

Mašhad

*Tématem neděle byla **komunikace**. Dopoledne jsme si krom různých miškol dopřáli komunikační zpětné vazby a plánování. Odpoledne jsme po duchovním programu (krom mše sem patřila i jóga či putování po umění Asie) ještě jednou plánovali a vyzkoušeli si další ateliéry. Večer nás potkala skrze zábavné scénky rizika doby. Příběh je povídáním velbloudů o rolích v týmu, nedorozuměních a komunikačním šumu.*

„Už měsíce tu obtiskujeme kopyta do písku,“ pravil jeden z velbloudů. Jeho parťák spoluvelbloud bez hnutí brvy souhlasně odfrkl a pokračoval krok sun krok po vařících zrnkách písku. Horké míle se ploužily vstříc polednímu slunci a udržovat konverzaci bylo čím dál náročnější. Ale když jeden velbloud chytne brouka do hlavy, huba plná slin nepřestává pokládat otázky a slinit.

„Vím, že je velmi obtížné povídat v takovém teple, ale něco mě tíží a není to jen ten můj hrb. Mohu se zeptat?“, sebral odvalu a otázal se mladý velbloud jen s hrstkou zkušeností s putováním.

„Copak tě trápí?“, odvětil druhý sudokopytník, viditelně s dávným rokem narození, jehož kosti a klouby již mu zdaleka neslouží tak dobře, jako tomu bylo v dobách jeho mládí, a proto bylo nutno zatnout zuby, aby vůbec zvládl jít a hovořit zároveň. Nebylo to

však jen stárím, ale také věděním, že cesta je ještě dlouhá, proto je třeba síly šetřit co nejvíce je možno.

„Kam to vlastně jdeme? Je mi velmi nepříjemné jen plnit rozkazy, aniž bych věděl, kam směřuji.“

Starý velbloud ohrnul věkem zvrásněné pysky, těžce oddechl a řekl: „Na konci dnešní cesty jest město Mašhad. To město našim hrbům a upačtěným sudochodidlům přinese zasloužený odpočinek a vláhu stejně jako našim pánům. V onom městě je oáza s nesmírně vzácnou vodou, tam se osvěžíme a načerpáme síly pro další putování.“

„Sláva! Již se nemohu dočkat!“, zaradoval se velbloudí elév a zvesela párkrát poskočil. Ještě než po třetím výskoku dopadl k zemi, okřikl jen zkušený koráb pouště.

„Přestaň skákat! Ještě tam nejsme! Ty síly ti budou chybět, protože nevíš, že i mladík jako ty nemá síly nekonečné!“

Divoké mládí se chytilo první sliny, která mu přišla na jazyk.

„Ty toho moc nenamluvíš a když už, tak víš samozřejmě všechno nejlíp! Ani nevíš, jak mě to někdy števe!“. A aby svým neuváženým a neuctivým slovům dodal váhu, odplivl tak nešťastně, že v příští vteřině do slizké kaluže vnořil kopyto životem prověřený velbloud. Jelikož již dávno znal umění ovládnutí se, jen otřepal nohu, a ve jménu své málo-

mluvné povahy pokračoval dál. Mladý velbloud šel nasupeně dál vedle něj.

„Já toho nikdy mnoho nenamluvil.“, z ničeho nic po chvíli pravil starší velbloud.

„Mnohokrát mi to i moji vrstevníci vyčítali, že neví, co se ve mně odehrává a co si myslím.“

Sice není snadné v suchách a horkých pouštních podmínkách vychladnout, nicméně mladému velbloudu se to právě v této chvíli podařilo a uvědomil si, že jeho reakce nebyla vhodná.

„Promiň. Já to nemyslel zle, ale někdy bych skutečně ocenil, kdybys byl sdílnější.“

„To se nic neděje. V určitém pohledu máš vlastně pravdu. A taky vidíš, že ani já jsem nesnědl všechnu moudrost světa, ač tomu je někdy těžko věřit. Vést rozpravu je velmi těžké a často dochází k nedorozuměním. My dva to máme ještě dobré, že pocházíme ze stejné stáje, ale před nějakým časem jsem putoval s jinou karavanou a ti lidé byli neznalí zdejších zvyků komunikace.“

Po dlouhém dni se rozhodli nabrat síly v karavanseráji, kde se nasýtí a napíjí.

Jako projevení vděku svým hostitelům po bohaté večeři začali tleskat a zpívat děkovnou píseň, když v tom se hostitel příšerně rozčílil, vyžádal si okamžité zaplacení a své hosty se zlostnými gesty vyhnal. Až další den jim beduíni sdělili, že tleskáním se vyjadřovala nespokojenost.“

„To je dobrý příběh.“, pobaveně odvětil druhý.

„Koneckonců ani ti, které teď táhneme, nejsou v komunikaci moc zdatní. Věčně se hádají, přitom mnohdy jde pouze o to, že oba mají stejný názor, jen ho každý říká jinak a vzájemně se nechápou. Možná to bude i tou výhní pekelnou, že každý má sklon ztráct trpělivost a méně si naslouchat. Rozpravování a naslouchání jak mezi velbloudy, tak mezi lidmi by mělo mít nějaká pravidla, jinak to nevěstí nic dobrého.“

Moudrá slova velbloudího kmeta brzy dostala stvrzenku v podobě rozmíšky mezi dvěma členy karavany. Jeden tvrdil, že by měli zpomalit, aby se neztratili, druhý tvrdil, že by neměli jet tak rychle, jinak se ztratí. Nad touto rozmíškou se oba hrbáči upřímně bavili, což vyjádřili vzájemným šibalským pohledem.

Ale už nemluvili, šetřili síly, zkušenější z nich opravdu věděl, o čem mluví. Ještě že dravé mládí včas zabrzdil, jinak by se dost možná nedočkalo vytouženého pohledu na obrysy města Mašhad.

Pondělí, den čtvrtý

Buchara, hory na dohled.

Tématem pondělí byl **jednotlivec**. Každý dostal k přečtení svůj vlastní text k zamyšlení, který psal do přihlášky, a k tomu záludné otázky, aby si lépe uvědomil svou roli a odpovědnost k týmu, motivaci a proč dělá, co dělá.

Dopoledne jsme se krom dalšího plánování zvládli podívat na zoubek družinového systému a plánování, dopoledne jsme vystoupili z červené nitě při velkém automobilovém závodě.

Krom něj jsme se podívali na tragikomedii o jednom oddíle z Hradce při personálním plánování a zamysleli se tak, co kdo z nás plánuje v nejbližších letech a jak to bude s oddílem.

Po večeri jsme si povídali s Permoníkem a Dajdou o světě a občanské odpovědnosti každého z nás.

Úterý a středa, den čtvrtý a pátý

V oba dny jsme rozdělili na půlky, jedna byla na cyklovýletě, druhá zůstala v táboře.

Cyklovýlet

Ferganská kotlina

Tématem dne byla **cesta týmu**. Krom výletu byl zásadním i večerní týmový program, kdy jsme po výbuchu neznámého objektu (téměř) všichni přišli o zrak a podstoupili jsme náročnou trasu pro lék se vzkazem do budoucna a možným přespáním mimo tábor.

Jak je úlevné občas se dostat mimo uzavřený prostor karavanseráje, odbočit z trasy karavany, vyhnout se všem těm měsíce známým tvářím, a vidět kus jiného světa, poznat zdejší lid, ochutnat jeho jídlo, pozorovat jeho zvyklosti a tradice.

Často nyní vyřáším, sám nebo s jiným členem karavany, abych využil delší zdravotní přestávky v Oši a poznal trochu zemi, kterou vede naše cesta.

Myslím, že naše zážitky jsou vřele přijímány nemocnými, jsou to také nové podněty pro naše rozhovory, které rutinnou každodenního putování začaly být nezajímavé. Ano, je nám třeba nových podnětů, nových tváří při společných jídlech, nových témat, nových informací o zdejších poměrech. A také neuškodí si občas vyměnit roli – jednou vede cestu ten, podruhé jiný, jednou domlouvá nocleh a jídlo v hostinci někdo, podruhé někdo další. Jsme tak po celém dni vytržení z toho houpavého rytmu jízdy a musíme být znovu lidmi, kteří spolu jednají ve snaze domluvit se.

Ferganská kotlina je nádherná. Je to obrovská zelená plocha křížovaná modrou řekou s krásným jménem Syr Darya, která ji zásobuje dostatečnou vláhou, a tak zde roste mnoho exotických pochoutek. Je tu však příjemný suchý vzduch, znak, že jsme blízko horám – však je také vidíme na obzoru – tyčící se kamenné obry s bílými hlavami.

Brzy budeme měnit velbloudy za koně, kteří jsou lepšími cestovateli přes hory. Zdejší koně mě uchvacují a na změnu se těším, i kdy vím, že v Kašgaru je znovu směníme zpět na velbloudy – čeká nás tam poušť, jakou jsme ještě nepotkali.

Mluvíme často s jinými putujícími z karavan přicházejících z východu. Z jejich líčení taklamakanské pustiny nás mrazí a věřím, že mnozí z nás tráví každý večer usilovnou modlitbou o zdar naší cesty.

Stojí před námi také jedno rozhodnutí – zda se z Kašgaru vydáme severní, nebo jižní cestou. Zdá se, že naše představy o jižní cestě nejsou zcela pravdivé, naopak jsou mylné a velmi zastaralé, protože z tamních oáz údajně zbyly jen dolíky prachu, naproti tomu severní cesta by měla být daleko lépe zásobena vodou.

V tuto chvíli se o tom v karavaně hodně mluví. Máme sice najaté průvodce a vůdce karavany, ti zde však také již několik let nebyli a i pro ně jsou nepříznivé zprávy o severní cestě nové.

Pravděpodobně bude třeba najmout si v Kašgaru nové průvodce, kteří cestu kolem Taklamakanu znají. Bude to pro nás změna, během putování se z nás stala soudržná skupina, která se na své členy dokáže v mnohém spolehnout. Je však také pravda, že povinnosti nás všechny občas zmáhají, a pokud má být cesta bezpečná pro všechny, musí nás vést ti, kteří vědí, co na nás v dálce čeká.

Za několik dní, jakmile se uzdraví i poslední členové karavany, zasedneme všichni v jednacím kruhu a budeme mluvit o další cestě.

Musíme se dobře připravit na nepředstavitelně náročný přechod hor a shodnout se na tom, jak bude karavana vypadat, až bude opouštět Kašgar.

Den v táboře

Oš

*Tématem dne v táboře byla **příležitost** - k seberozvoji, sebepoznání, sebereflexe, poznání ostatních i jejich úhlu pohledu na vedení oddílu. Po vývojové psychologii a stezkách jsme odkryli respektující přístup a upatlili se při velké tvořivosti ve vypuštěném bazénu. Večer byl volný; hrálo se a zpívalo.*

Trávíme nyní delší dobu v rušném městě Oš: OIII – leží v bujně úrodné kotlině, které tu říkají Ferghanská. Zdržuje nás zde jakási nemoc, kterou část karavany chytila těsně před Ošem.

Z našich oken vidíme na obzoru ty největší hory, které jsme kdy spatřili. Zdraví členové karavany mezitím putují po kotlině a u každé večere vše barvitě líčí nám, kteří jsme stále upoutáni v karavenseráji a snažíme se vyléčit, abychom byli připraveni na přechod hor.

Vše zlé je však k něčemu dobré – naše nemoc nám poskytuje čas na přemýšlení, jak daleko jsme se zatím s karavanou dostali, můžeme si odpočinout, doplnit zásoby. A také, jak se často stává, mnohem více pohovořiti se spolecestovateli.

Složení karavany je opravdu rozmanité, což se samozřejmě odráží v těchto hovorech. Právě dnes po snídani, kdy jsme se s ostatními nemocnými sešli v naší oblíbené dopolední komnatě dále od živého shonu na dvoře, jsem byl

svědkem zajímavého rozhovoru. Týkal se přínosů této daleké cesty pro členy karavany a vedl jej duchovní Štěpán a Frederik, který pokud vím, žije se obchodem. Jejich rozhovor se odvíjel přibližně takto:

Frederik: Nemohu se dočkat až můj otec uvidí hedvábné tkaniny, které jsem získal na zdejším tržišti. Naši průvodci opravdu nelhali – zdejší hedvábí je opravdu skvostné. Podívej se na ty zářivé barvy! Myslím, že náš obchod po mém návratu značně zbohatne. Vlastně by pro mě cesta mohla skončit zde – mohl bych zde získat vše, za čím jsme přijeli.

Štěpán: Pokud vím, jedeme pro daleko vzácnější tkaninu, než můžete sehnat v Oši. A nebylo by ti líto, že jsi cestu nedokončil? Že jsi neviděl všechno? Zdá se, že za těmi horami na obzoru nás čeká svět, který si nedokážeme představit ani v nejbujnějších snech.

Frederik: Já jsem si nikdy neuměl představit ani město, jako je toto. Zdá se mi, že už jsem viděl dost na to, abych to dokázal v životě využít – získal jsem mnoho obchodních známostí a když vše dobře půjde, podaří se mi zajistit celou širokou rodinu na dlouhá léta.

Štěpán: Ještě jsme ale nesplnili úkol, kvůli kterému zde jsme. A já osobně si myslím, že ten starý mnich v klášteře měl na mysli i jiné bohatství, než je ten vzácný kus hedvábí, když nás sem

posílal. Sám tu byl, musel vědět, že získáme i mnoho jiného.

Frederik: Co tím myslíš? Drahokamy? Viděl jsem jich u zdejších prodejců hromady. Parfémy? Také mám již slušnou zásobu. Ano, to je pravda, že je zde mnoho jiného bohatství kromě hedvábí, i když nevím, k čemu to může být dobré mnichovi.

Štěpán: Zdá se, že naše úvahy o přínosech této cesty se značně rozcházejí.

Frederik: To by mě nikdy nenapadlo. Možná za to mohou naše odlišné profese – co si tedy z Oše odvážíš ty? Vzácná barviva?

Štěpán: Nejde ani tak o to, co jsem si koupil na zdejším tržišti nebo jinde. Spíše se dívám na členy v karavaně a vidím, jak je cesta postupně mění. Někteří byli zhýčkaní a během těch měsíců v sedle jejich těla ztvrdla a oni se přestali ošívát nad lůžkem na písku a absencí vína u večere.

Někteří byli nesmělí a během několika týdnů již dokázali vyjednat výhodné podmínky pro celou karavanu. A také si pamatují, že mnozí byli značně upovídaní a chvástaví, ale samota pouště, náročnost cesty a dlouhé dny na velbloudu jim pomohly objevit krásu mlčení, drsné přírody a otevřely jim jejich vlastní nitro.

Frederik: To jsou však věci, které nikdo výhodně neprodá.

Štěpán: Možná ne takto doslova. Nicméně jsou to schopnosti, které jsou člověku ku prospěchu – třeba mu pomáhají přežít jen s málem. Každá taková cesta je však také cesta k sobě samotnému, ne? Dlouhé hodiny jízdy, v hlavě se rojí otázky, plány na budoucnost...

Člověk tak má možnost dozvědět se mnoho o sobě.

Frederik: Možná máš pravdu. Mám-li se na to podívat z tvého úhlu pohledu, je tato cesta obohacující i jinak. Pro mě má asi největší význam možnost poznat tak rozmanité osazenstvo karavany. Přiznávám, že se od nich často něco učím – nejen místní jazyky, které mi pomáhají při obchodních jednáních, ale často slyším názory, které jsem nikdy neslyšel.

Mám tedy vždy nad čím přemýšlet.

Štěpán: Jsem rád, že je i pro tebe samotná karavana a její cesta zajímavá. A já se zase přiznám, že jsem zde skutečně nakoupil ta vzácná barviva...

čtvrtek, den šestý

Kašgar

O spolupráci se nám rozpovídal šéf karavany. Psal o tom, jak funguje v týmu, o týmových rolích, o tom, jak je každý dobrý v něčem jiném a jak jsou důležité nové tváře.

Krom práva a komunikace jsme celý den věnovali dětem, kterých v ten den bylo v táboře nepočítaně. Vyzkoušeli jsme si připravit program pro ty, které neznáme, často i ve skupině, na kterou nejsme zvyklí.

Na večer byl plánovaný duchovní zážitek v podobě odebírání našich masek. Nakonec jsme na ranní poradě ale zvolili blbárnu - hudební vystoupení Arnoštka, nahé Mile a míle jsou cest a What does the fox say a další. To proto, aby večer nebyl příliš podobný večeru předešlému (týmový zážitek poslepu) a abychom všichni mohli upustit páru.

Je nanejvýš neuvěřitelné, co vše se kolem mne děje. Vše se tak moc mění! Ano, zajisté, krajina – to je to, co by jeden i očekával. Plavbu přes moře vystřídal putování horami i náhorními plošinami. A nyní opouštíme i ty a vydáváme se vstříc velké poušti *Takla Makan*, která je opředena tolika hroživými vyprávěními, že se mnozí členové karavany obávají, aby cestu přes ni přežili.

I proto zde zanecháváme koně směněné ve Ferganě a na další pouť se pět vydáme na hřbetech velbloudů, kte-

ří jsou na cestu přes poušť lépe uzpůsobeni.

Během naší daleké poutě se nemění jen krajina kolem nás, mění se také lidé. Lidé, které jen letmo zahlédneme, lidé, se kterými handlujeme na tržišti. Liší se barvou kůže i tvářemi, nejvíce se ale liší tím, jak žijí. Pro našince jsou některé zvyky, kterých jsme byli chvílemi svědky, tak zvláštní a nepochopitelné! Vše je nové, zároveň ale tak lákavé a snové!

Nic nepocítuji tak přínosné jako právě pozorování a zkoumání druhých a zde to platí dvojnásob. Pozorování druhých je tím, co nás neustále nutí k zamyšlení se nad sebou samými.

Ostatně nemění se jen lidé okolo nás, měníme se i my sami – vidím to každým dnem, jak tu každý doslova roste před očima a vyvíjí se. Zajisté, tak dlouhá cesta každého zocelí, ale to není tím jediným. Na začátku se mi mnozí z karavany jevili nezkušení, nevýrazní, vypadali, že se vydávají na cestu, o jejímž cíli a především poslání mají jen vzdálenou představu.

Prostí nevýrazní muži a ženy, kteří se vydali na dlouhou cestu. Naopak byli ale v karavaně i tací, kteří byli výrazní a zkušené natolik, až se tomu stěží chtělo věřit, a kteří o svých chabrych činech s radostí hovořili stále znovu a znovu. Naše dlouhá společná cesta je ale všechny změnila.

Postupem času se každý proměnil jako kamínek pouště, kterého obrou-

sí šlehání větru a písku. Každý postupem času dokázal, že má v naší karavaně své místo.

Jan, o kterém jsme si celou dobu mysleli, jaký je nešika, se v horách mezi Bucharou a Oší projevil jako statečný muž, který se neobává nebezpečství.

Nebo ten postarší obtloustlý muž, kterému na jméno nemůžu přijít – kolik večerů jsme ho u ohňů proklínali, když šel spát, za tu jeho hubu, kterou nezavře. A podívejme, jak se ho vyplatí mít. Je stejně výřečný jako každý kupec na tržišti a byť jazyky zdejšími nemluví, dorozumí se pokaždé. Bez něj bychom sotva koně tak dobře proměnili! Či ten mladík, co neuměl jezdit ani na koni.

Brát s sebou jsme jej ani nechtěli.

A přesto – vyjel s námi a jaký je to lovec. Když konečně sesedne z koně, na kterého si, myslím, ani po tolika letech nenavykl, zmizí a za krátký čas přinese nemálo jídla, které ještě před chvílí běhalo po zemi či létalo po obloze.

Inu, velká cesta odhalí, co se v kom doopravdy skrývá. A poušť Takla Makan, která je teď před námi, toho vyjeví zajisté mnoho dalšího. Snad vše zdárně přečkáme. Brzy se přes ni vydáme.

Ale nikoli cestou jižní, kterou jsme původně plánovali, ale cestou severní, která snad, dá-li Pán Bůh, bude schůdnější.

pátek, den sedmý

Cíl putování byl skoro nadohled. Ráno ale dorazil posel, kterého jsme naposledy potkali během jara u Zásnuk, a sdělil nám velkou novinu - papež zemřel. Hedvábné roucho pro něj již tedy není potřeba. Následovala velká diskuze v týmech o tom, zda pokračovat a proč. Všichni se rozhodli putovat dál.

Tématem dne byly **konflikty** (osobní, manipulace, seberealizace vs. povinnosti, autority).

Obědu předcházelo plánování a právo či komunikace a především setkání s Čičou a Evičkou a povídání nejen o organizaci. Odpoledne jsme se podívali na rádce a jak s nimi pracovat a vyzkoušeli si bezpečnostní pexeso. Večer jsme za bouře pálili své masky (Původně šlo o program na předešlý večer. Dnes jsme měli diskutovat o motivaci a myšlenkových základech skautingu, což jsme nakonec úplně vypustili.)

sobota, den poslední

Xi'an

Poslední den putování. Začíná nostalgie po našem **společenství**, což je i téma dne. Poslední text je od obchodníka, píše o smyslu cesty, o těch, kteří nás čekají doma, o nových přátelstvích, spolupolitosti, důvěře a motivaci.

Krom miniškol, metodiky duchovna a Pevnosti Boyard na motiv Skautské výchovné metody jsme obhájovali projekty a utkali jsme z našich jmen krásné hedvábí na rušném bazaru.

Po "západu" slunce jsme se ocitli na velké hostině **Kublaj-chána** v jeho **Oáze splněných přání**.

„Xi'an na dohled!“, ozvalo se odkud si zpredu naši karavany. A opravdu! Xi'an, cíl naší pouti, je v dálce vidět. I když nás bude za nějaký čas čekat opět strastiplná cesta zpět do rodné země, mám prvně opravdu pocit, že to můžeme skutečně dokázat.

Hory v dálce opět střídají zelená údolí, pusté kraje střídá veliké město – město Xi'an, srdce říše, snad největší palácový komplex na světě. Místo, kde nám mají utkat ono vzácné hedvábí pro samotného papeže.

Místo, kde je snad ten největší bazar, který kdy lidské oko mohlo spatřit. Věřím, že na něm dobře naše zboží proměníme. Jednat s místními obchodníky není snadné, ale když to člověk umí – jako já – domluvit se dá. Jsem rád, že jsem si časem vydobyl úctu ostatních

členů karavany, jsem to právě já, kdo na bazarech podstupujeme veškerá jednání. Však jsem také kupec a musím dostat svému povolání!

Přesto jsou věci, o kterých už dnes vím, že je ani na bazaru vyměnit nedokážu. Ano, umím směnit koně za tři velbloudy stejně jako nefrit za koření. Hedvábí musím získat za každou cenu, papež nepapež – nebo jsem si to alespoň dlouhou dobu myslel. Ale dnes vím i něco jiného.

Když jsem prvně spatřil vzácný nefrit a dobře ho vyměnil, přepadli nás – ano, v horách, banda těch nejhorších lapků. Zajali toho nejslabšího – takového mladíka, který dobře loví, ale sotva jezdí na koňském hřbetě. Nikdy jsem s ním rád nerozprávěl, vyhýbal jsem se mu, ale přesto – projel s námi takovou dálku. Nemohl jsem ho tam nechat napospas těm lupičům, a tak jsem ho, velmi tvrdě, vyplatil. Ale ačkoliv jsem tak přišel o všechny nefrit, získal jsem opravdového přítele.

A ne jednoho – desítky!

Uvědomil jsem si, kolik času s lidmi z karavany jsme už společně strávili a že vztahy mezi námi nejsou ničím přechodným a pomíjivým, že jsme přátelé a že naše přátelství jsou stvrzena mnohými neopakovatelnými zážitky.

Věřím, že i po návratu do rodného kraje zůstane naše skupina pospolitá, seč to jen půjde.

Ano, odvezu si odsud mnoho zboží, ale jen oni – vy – jste něčím jiným, něčím jedinečným, něčím, zač nepřestanu být vděčný!

Neděle a dny poté

V neděli se naše karavana rozjela na cestu zpět. Po dva měsíce pracovala u svých oddílů a opět se celá potkala až v listopadu. Každý za tu dobu zažil jiná dobrodružství, šel jinými cestami, naražil na nich na rozličné překážky. Přesto všichni putovali stejným směrem, za stejným cílem, se stejnou vizí.

A je jen a jen na nich, jak dlouho putovat po nekonečné Hedvábné stezce ještě budou a zda společenství, které během půl roku utvořili, vyrazí na další cestu společně.

Snad nad nimi budou hvězdy bdít!

Mám rád jízdu na velbloudu

Na závěr celého sborníku naše písnička. Pokud jste si prošli celý text knížičky včetně úvodu, jistě vás nepřekvapí, že příběh červené nitě najdete i v písni.

Píseň (obecně) funguje částečně jako hymna, je to hit, který nás emočně usadí a připomene nám emoce, které jsme na kurzu prožili.

Pokud vám přijde přetextace jako moc velký úkol; pro oddílové účely často stačí vzít píseň originální. Má to i výhody - tuto naši verzi asi jen tak neuslyšíte hrát v rádiu.

Originál písně je od Petra Skoumala.

A pokud vám přijde jako velké sousto i sepsání vlastních úryvků, vězte, že je to snažší varianta než texty hledat...

Závěrem...

Pevně věříme, že vám tato knížička pomohla nakouknout do světa dramaturgie a pod pokličku přípravy Oikosu.

Užívejte si cestování do neznámých krajů, bádání na cizích planetách či sázení v zahradách. Kdyby něco, napiště - buď přímo nám, nebo na oikos@skaut.cz.

Váš tým dramaturgie
Pampa, Bzíí, Tlampa, Ulita a Ojta

1. sloka – sobota, Bagdád

Mám rád jízdu na velbloudu
pomalu se šinem v proudu.
Ať už klesá nebo stoupá,
ono to tak pěkně houpá.
Ať už klesá nebo stoupá,
stejně přes hrb nevidím.

2. sloka – sobota, Bagdád

Námořníci už nekřičí,
muezzini spánek ničí.
Z arabštiny hlava bolí,
budme všichni s boží vůlí.
Z arabštiny hlava bolí,
cizí vůně omámí.

3. sloka – pondělí, Buchará

Nad obzorem hory ční-í,
na vrcholcích věčný sní-íh.
V dolině zas písek víří,
slunce pálí, ústa žízní.
V dolině zas písek víří,
turban je věc nezbytná.

4. sloka – středa, Oš/Ferganská dolina

V oáze se osvěžíme,
velbloudy tu napojíme.
Do hor se teď vydáváme,
jáhly, víno, všechno máme.
Pak do pouště vyrazíme,
nebezpečí nás čeká.

5. sloka – pátek, Dunhuang

Blížíme se k cíli cesty,
zapněte si pásy, vesty.
Hůlky místo lžice trápí,
před Buddhou se všichni klaní.
Hůlky místo lžice trápí,
vyzvednem si hedvábí!

Zdroje a odkazy

KDE SE DOZVĚDĚT VÍC?

- časopis Gymnasion (čísla 1, 3, 5, 11) - www.gymnasion.org
- Zážitkové pedagogické učení; Hanuš, Chytilová, str. 152-164
- Ota Holec a kol. - Instruktorový slabikář. PŠL, Brno 1994.
- Jan Činčera - Práce s hrou pro profesionály. Grada, 2007
- Kateřina Hořavová a Petr Klápště - Symbolický rámec podle 3.B. TDC, Praha 2006

ZDROJE ILUSTRACÍ:

- Josh Owens, Cale Train, 500px.com
- Drake Brodahl, digital-art-gallery.com
- Jacques Maes, septagonstuios.tumblr.com
- greenkiwi.co.nz
- rungmast.com
- esty.com
- Wallls of Khiva, trekearth.com
- All Shorki, Flick.com

Materiál vznikl na VLK OIKOS 2014

